

En Memòria de Manuel Ribas i Piera | Ferran Sagarra Trias

Manuel Ribas i Piera ha estat un mestre: els que són més grans que jo recorden els treballs a Eivissa com quelcom iniciàtic i, pels que ens va tocar l'Escola dels anys de l'estenosi del franquisme als primers 70, el record és el d'aquell home compacte, de cabell curt, digne i savi que, amb independència de les canviants circumstàncies començava la classe puntual, va ser una de les poques àncores a la nostra disposició en mig de les turbulències. Encara que la policia estigués provocant aldarulls en l'encara recentment urbanitzada zona universitària, ell -després d'escriure el guió de la classe a la pissarra- ens obria una finestra a tot allò que es pensava i s'escrivia d'urbanisme al món exterior, des de l'estructuralisme de Lévi-Strauss fins a les lluites per l'Elisian Park de San Francisco, amb la lletra de Joan Baez (o potser era Pete Seeger?) inclosa: "No pasarán las excavadoras, el parque es tuyo y es mío".

Per ampliar el nostre paisatge cultural convidava professors d'economia, sociòlegs, historiadors o als pocs arquitectes estrangers que es deixaven convèncer: economistes i sociòlegs com Fabià Estapé, Jacint Ros Hombravella, Racionero, Enric i Ernest Lluch, Jaume Soler Lluçà, Pasqual Maragall i tants d'altres, o també arquitectes paisatgistes com Nicolau Mª Rubió i Tudurí.

Vull recordar les reunions a la càtedra amb els seus joves col·laboradors que ens varen permetre descobrir el seu agut humor i riure amb en José Antonio Balcells, mentre ens donava instruccions i referències. Allà vàrem començar a conèixer interioritats que altres, com en Joan Antoni Solans, poden explicar millor, sobre els redactors del nonat Pla de l'Àrea Metropolitana als serveis municipals i a la Diputació i de les maneres alternatives de posar-se en front del creixement accelerat de l'època.

Perquè aleshores ja era un conegut urbanista que havia participat en la redacció del nonat “Esquema Director de l’Àrea Metropolitana” del 1968. També era un apreciable arquitecte i ho va continuar essent tota la vida, fins la seva darrera obra: l’església de la Mare de Déu de les Neus, al barri de la Mina.

Bibliòfil per herència i afició, els llibres d’arquitectura i d’altres van ser part important del seu bagatge i com a responsable de la biblioteca de l’Escola hi donà un fort impuls.

I els viatges... Manuel assegurava que “cap arquitecte pot projectar allò que no ha vist” i, en conseqüència no podia haver curs sense viatge, on ell compartia els autobusos, els *youth hostels* i altres incomoditats, amb els estudiants. A mi em va tocar la Gran Bretanya i veure *New Towns*, palaus barrocs en finques inimaginables i inimaginablement enjardina- des, edificis neo-pal·ladians, el brutalisme més recent i els Smithson. Els alumnes i també ell els preparàvem a consciència.

Encara ara em sorprèn la confiança que ens va dispensar a alguns inexperts joves fent-nos socis (socis de debò) en treballs professionals. I aquí també els viatges: A Ripoll, Campdevàrol i Ribes de Fresser -en alguns períodes setmanalment i durant alguns anys- amb en Tomàs Pou i en Jordi Carbonell.

Net, fill i pare d’arquitectes, el catedràtic, reconegut urbanista, Creu de Sant Jordi, membre de l’IEC i amb tants altres honors, acostumava a presentar-se simplement com a arquitecte: “Manuel Ribas, arquitecte” i, es que el ser arquitecte de bons edificis i de plans de tantes ciutats i de tants barris, li va permetre construir –sempre en tensió creativa amb Manuel

de Solà-Morales –el que anomenàvem el “Urbanisme dels arquitectes” que va encarrilar la transformació de la Barcelona de la primera etapa democràtica i va definir una manera operativa d’entendre l’Urbanisme per superar sigui la “crisi del moviment modern” com el “planning” científista .

Manuel Ribas i Piera va ser, sens dubte, el màxim promotor de les rela- cions internacionals de l’Escola d’Arquitectura de Barcelona quan n’era sotsdirector, molts anys abans de l’aparició de programes com l’Erasmus. Ho feu a base de portar als arquitectes més reconeguts del moment (Stir- ling, Kleihues, Aymonino, i d’altres) i amb el programa ILAUD (“II Labo- ratorio di Architettura e Urban Design”) del que va ser fundador amb l’arquitecte italià Giancarlo De Carlo, i coordinador a Barcelona, va esde- venir passatge obligat dels arquitectes catalans d’interès que ara tenen entre seixanta i quaranta anys.

Fundador dels estudis de paisatge pioners a casa nostra que s’ha con- solidat com a referent internacional de l’Escola a partir del treball de gent com la Rosa Barba. També aquí amb un noi jove, Miquel Vidal, i un no arquitecte, en Carrillo de Albornoz.

No obstant, aquest cosmopolitisme el va saber combinar amb un ferm compromís amb la ciutat de Barcelona, la metropolitana i la dels barris, com ho testimonien els plans per a Bellvitge o el Carmel i les seves pre- ses de posició en contra de polítiques errònies dels responsables munici- pals, la última en contra d’*Eurovegas* (vegeu *El País* 16/07/2012).

Vull agrair pòstumament a Manuel Ribas el seu Mestratge d’alt nivell, la seva amistat, cultura, generositat, tenacitat i exemple.

16 de març 2013. Parroquia de Sant Idelfons